

**Stichting Hassan II
Voor Marokkanen woonachtig in het
buitenland**

**INVESTRINGSGIDS VOOR DE IN HET
BUITENLAND WOONACHTIG
MAROKKANEN**

Medische en paramedische sector

Inhoudsopgave

Brief van de afgevaardigde Minister	7
Presentatie van de sector	9
Sectorbeleid.....	11
Algemene aanbevelingen	12
Procedures voor de creatie van een onderneming	35
Modaliteiten voor de financiering van een onderneming.....	37
Voordelen toegekend aan de sector.....	38
Annex	43

Deze gids is een informatief document. Het beschrijft de medische en paramedische sector in Marokko, wettelijke en statutaire bepalingen en administratieve procedures betreffende investeringen aldaar. Er worden geen adviezen ten aanzien van investeringen gegeven en het pretendeert ook niet volledig te zijn. Naast deze gids zult u dus nog altijd een beroep moeten doen op de diensten en adviezen van gespecialiseerde instellingen.

De geldigheid van de informatie van deze gids is gebaseerd op de datum van uitgave. De Stichting Hassan II zal ervoor zorgdragen de informatie actueel te houden. Hiertoe zullen nieuwe actuele edities of supplementen worden uitgegeven al naar gelang er sprake is van relevante wijzigingen.

PRESENTATIE VAN DE SECTOR

Marokko heeft sinds zijn onafhankelijkheid een gezondheidsbeleid aangenomen, verdeeld in de publieke en privé sector. Het platteland is aangewezen tot een van de prioriteiten binnen de strategie van de nationale gezondheid.

De medische sector heeft maatschappen ontwikkeld in het kader van internationale samenwerking, wat toegang geeft tot knowhow met betrekking tot de scholing van het personeel en het verkrijgen van bepaalde apparatuur.

De nationale dekking op het gebied van gezondheid is continu in ontwikkeling. De sanitaire infrastructuur wordt bijgestaan door een mobiel stelsel dat de diensten van de gezondheidszorg presenteert. Immers, rondreizend personeel en mobiele groepen verlenen de diensten voornamelijk op het platteland.

Het staatsbeleid op het gebied van gezondheidszorg is gebaseerd op een betere verdeling van medisch en paramedisch personeel en het intensiveren van het gebruik van apparatuur.

De scholing van het personeel is eveneens één van de bezigheden van het Ministerie van Gezondheidszorg. Zodoende bestaan er steeds meer scholingscentra in alle regio's van Marokko, zoals faculteiten van geneeskunde, farmacie en tandheelkunde. Het Nationale Instituut van Gezondheidszorg Administratie garandeert de scholing van medici en andere categorieën van gezondheidspersoneel, op het gebied van wetenschappelijk management en het management van gezondheidszorg projecten.

Inmiddels is een verplicht medisch verzekeringsproject vrijwel afgerond. Dit project zal zorgen voor een betere sociale dekking van de bevolking en zal een positieve impact hebben op de vraag naar gezondheidszorg.

SECTORBELEID

Het uitoefenen van de medische activiteiten is een gereguleerde bezigheid.

De belangrijkste genomen maatregelen door de publieke machten op het medische en paramedische gebied kunnen als volgt worden samengevat:

- Generalisatie van de voordelen van het handvest van de investeringen in de medische sector;
- Renovatie van het juridische systeem met betrekking tot de gezondheidszorg.

Dit document is geschreven om de betrokken personen beter te kunnen informeren over de administratieve procedures en de voorgeschreven voorzieningen m.b.t. de investering in de gezondheidssector en over de voorwaarden van het uitoefenen van deze bezigheid.

Wat dat betreft zullen de volgende punten behandeld worden:

- Het openen van een medische praktijk;
- Medische specialisten;
- Plaatsvervangende artsen;
- Het openen van een kliniek;
- Apothekers en drogisten;
- Vroedvrouwen;
- Optici;
- Laboratoria voor medische analyses;
- Dierenartsen;
- De procedures voor het opzetten van een bedrijf;
- De financiële modaliteiten van een bedrijf;
- De verleende voordelen aan de sector.

Algemene aanbevelingen voor het bewerkstelligen van een medische of paramedische bezigheid

Het is geconstateerd dat bepaalde personen besluiten een onderneming te stichten, slechts op grond van de mogelijkheid om een lening te verkrijgen. Anderen die slechts een idee hebben, richten een bedrijf op waarvan het plan pas achteraf goed wordt bestudeerd.

Deze manier van handelen voor het opstellen van een plan is niet logisch, noch verstandig.

De juiste procedure die een kans van slagen geeft moet de volgende 4 chronologische stappen in acht nemen:

1. De nauwgezette identificatie van het project en de analyse van zijn mogelijkheid en overeenkomsten met de wensen van de markt en de wetgeving die van kracht is;
2. De identificatie van het terrein;
3. De realisatie van een onderzoek naar de gedetailleerde uitvoerbaarheid waarin de technische, economische en financiële aspecten van het project behandeld worden;
4. De constructie van het juridische kader waarbinnen het project zich dient te verwerken (zelfstandige onderneming, vennootschap.);
5. Het verkrijgen van toestemmingen (Bouwvergunning, technische inschrijving in het toeristische departement.);
6. De mobilisering van financiële hulpmiddelen benodigd voor de realisatie van het project (eigen kapitaal, krediet.).

Het is een algemene regel dat een goed opgezet project alle kansen van slagen heeft, Zelfs dat een goed bedacht project makkelijk te financieren is. Maar enkel die projecten die door professionals beheerd worden kunnen daadwerkelijk slagen.

Opmerking: De procedures van oprichting van een onderneming en de middelen voor financiering worden nader omschreven in het laatste deel van dit document.

Het uitoefenen van geneeskunde

Geneeskunde is een beroep dat niet zomaar uitgeoefend kan worden als een handel. De arts oefent het uit in verdere strekkingen; zijn enige motivaties daarbij zijn zijn wetenschap, zijn weten, zijn bewustzijn en zijn professionele ethiek.

De inschrijving in het register van de orde van Marokkaanse artsen

Niemand kan zomaar een medisch beroep uitoefenen als hij/ zij niet is ingeschreven bij de Nationale Orde van Artsen. Deze inschrijving betekent het recht voor de aanvrager die aan de volgende voorwaarden moet voldoen:

1. De Marokkaanse nationaliteit bezitten;
2. De titel en diploma hebben van doctor in medicijnen, verstrekt door een van de medische Marokkaanse faculteiten of door een buitenlandse faculteit die door de administratie wordt erkend en gepubliceerd is in de lijst;
3. Geen veroordeling hebben voor feiten die in strijd zijn met eer, waardigheid of eerlijkheid;
4. Niet ingeschreven staan in een buitenlandse orde van artsen.

De aanvraag voor inschrijving wordt weergegeven op een formulier wat afgegeven wordt door de regionale raad van de nationale orde van artsen. Ze moet worden bijgesloten met drie documenten:

1. een gecertificeerde fotokopie van het origineel van:
 - het diploma van doctor in medicijnen afgegeven door een van de Marokkaanse faculteiten, of;
 - een titel of diploma van een buitenlandse faculteit dat in de lijst van titels staat of een diploma dat erkend wordt en gelijk staat aan

een doktersdiploma dat afgegeven wordt door een van de Marokkaanse faculteiten.

2. het bewijs nr. 3 uit het strafregister, niet ouder dan 3 maanden, of een ander officieel document daar voor in de plaats;
3. een certificaat van de nationaliteit;
4. een uittreksel van het geboorteregister, niet ouder dan drie maanden;
5. een gecertificeerde fotokopie van het originele identiteitsbewijs;
6. een eerlijke verklaring van de aanvrager dat hij/ zij niet ingeschreven staat bij een buitenlandse orde van artsen;
7. een pasfoto van de aanvrager;
8. een certificaat van de reguliere plaatsing m.b.t. de wet van militaire dienst, wat alleen betrekking heeft tot de mannelijke arts.

De aanvraag moet de plaatselijke gemeenschap of de provincie of het ambtsgebied aangeven waar hij/ zij zijn of haar beroep wil gaan uitoefenen.

Het uitoefenen van het beroep door buitenlandse artsen

Wil een buitenlander het beroep van arts uitoefenen, dan moet hij aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Woonachtig zijn binnen het nationale grondgebied conform de immigratiewetgeving;
- Ofwel onderdaan zijn van een staat dat met Marokko een akkoord heeft gesloten wat toestaat dat de artsen die onderdaan zijn van

een van de staten zich kunnen vestigen in het grondgebied van de andere staat om daar het medische beroep uit te kunnen oefenen, ofwel getrouwd zijn met een Marokkaanse burger;

- In het bezit zijn van een doctoraat in medicijnen of van een titel dat wordt erkend als gelijk door het bestuur wat hem het uitvoeringsrecht geeft in de staat waar hij onderdaan is;
- Niet veroordeeld zijn in Marokko of in het buitenland voor strafbare feiten of een delict tegen personen, familieordes of de publieke moraal;
- Niet ingeschreven staan bij een buitenlandse orde van artsen.

Als de betreffende arts inschreven staat bij een buitenlandse orde, moet hij/ zij zijn uitschrijving rechtvaardigen.

Het wel of toestaan van het privé uitoefenen van het beroep van arts van buitenlandse onderdanen, wordt beslist door de Staten-Generaal.

Op deze wijze moet de geïnteresseerde een aanvraag indienen, in ruil voor een ontvangstbewijs, bij de regionale raad in het gebied waar hij zijn beroep wil uitoefenen.

Bij deze aanvraag behoren vier documenten:

1. de stukken 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7, hierboven genoemd;
2. een verblijfscertificaat van in Marokko of elk ander document waarin zijn reguliere verblijf in Marokko vermeld staat;
3. indien het geval, een gecertificeerde fotokopie conform het origineel van de trouwakte met een persoon met de Marokkaanse nationaliteit.

De president van de regionale raad bewaart een exemplaar van het dossier en geeft de overige drie binnen twee weken door aan de Staten-Generaal, welke de toestemming verleent. De toestemming wordt op de achterkant van het diploma geschreven.

De Staten-Generaal speelt zijn beslissing door aan de Minister van de Publieke Gezondheid, de gouverneur van het betreffende ambtsgebied evenals de president van de regionale raad van het betreffende gebied.

Dokters die niet woonachtig zijn in Marokko kan toegestaan worden om het beroep uit te oefenen voor een periode tot één maand per jaar, als ze over een specialiteit beschikken dat in Marokko niet bestaat en als hun interventie of consultatie de behoefte voorziet van de zieken en een wetenschappelijke of therapeutische interesse vertegenwoordigt. De toestemming wordt verstrekt door het bestuur dat voorgezeten wordt door de president van de nationale raad van de Orde van Artsen. Zij preciseert de geaardheid van de toegestane interventie of consultatie en de plaats waar ze bewerkstelligd moet worden.

De medische praktijk

De opening van een medische praktijk is ondergeschikt aan een controle die bewerkstelligd wordt door de regionale raad van de orde van artsen. De commissie stelt uit haar midden een intermediair aan, welke moet nagaan en erop toe ziet dat de vereisten voor het uitoefenen van het beroep worden nageleefd.

De controle moet worden uitgevoerd binnen dertig dagen volgend op de dag van de indiening van de aanvraag door de betreffende arts.

Na de hiervoor genoemde controle, geeft de president van de regionale raad aan de arts een bevestigingsverklaring of een aanmaning zodat de arts

zijn praktijk compleet kan maken of kan aanleggen. De praktijk kan niet in gebruik genomen worden voordat een nieuwe controle plaats heeft gevonden en er toestemming gegeven is voor de realisatie van de aanleg of het compleet maken van de aangevraagde inrichting.

De weigering van de bevestigingsverklaring moet worden gemotiveerd. Men kan protest aantekenen bij de raad van de Nationale Orde van Artsen binnen de maand volgend op de bekendmaking van de weigering aan de aanvrager.

Elke arts die verlangt om op een andere plaats zijn beroep uit te oefenen wordt verplicht:

- als hij wenst door te gaan met het beroep binnen het grondgebied waar hij iets nieuws opricht, de president van de voor genoemde raad te informeren;
- als hij zijn plaats van werk wil wijzigen in een ander grondgebied dan zijn huidige, een aanvraag in te dienen bij de president van de raad die zich bezighoudt met de inschrijving.

Behalve in het geval van plaatsvervangende of bij het uitoefenen van het beroep in een maatschap, is het een arts verboden zijn praktijk te laten besturen door een andere arts of een derde.

Een arts kan zijn beroep enkel uitoefenen in het gebied dat in de gemeenschap/ gemeente ligt dat hij heeft uitgekozen.

Echter, een arts kan toegestaan worden om tijdelijk binnen een andere gemeente dan de zijne medische hulp te verlenen.

De toestemming wordt verleend door de president van de betreffende regionale raad, indien er in dat bepaalde

grondgebied nog geen privé arts aanwezig was en op voorwaarde dat deze een geschikte praktijk heeft.

Zodoende moet de geïnteresseerde zich richten tot de president van de betreffende regionale raad met een aanbevelingsbrief met bericht van ontvangst, of in ruil voor een ontvangstbewijs van de betreffende raad een aanvraag in te dienen wat het adres van de beroepspraktijk weergeeft en de volgende documenten:

- de akte van aankoop of het lokale huurcontract of ieder ander document dat de huisvesting van de praktijk weergeeft;
- de lijst van alle apparatuur;
- eventueel, de personeelslijst met haar kwalificaties.

De klinieken

Onder kliniek wordt verstaan: elke vestiging dat wel of geen winstgevend doel voor ogen heeft en dat dient mensen te ontvangen, voornamelijk zieken, gewonden en barenden ten einde deze te onderzoeken en/ of hen te verzorgen gedurende een bepaalde periode passend bij hun mate van gesteldheid.

Tot een kliniek worden opgenomen, de vestigingen zoals die van bevallingstehuizen, thalassotherapie centra, verzorgingstehuizen, kuuroorden en andere vestigingen die personen ontvangen om ze te verzorgen voor een periode langer dan 24 uur.

Ook centra voor hemodialyse, radiotherapie en chemotherapie kunnen tot een kliniek gerekend worden.

Het openen, heropenen of de exploitatie van een kliniek is ondergeschikt aan een voorafgaande administratieve goedkeuring.

Op deze manier moeten de stichter of stichters van de kliniek aan het bestuurlijke orgaan het project

presenteren. Het project moet precies aangeven waar de kliniek plaats zou moeten hebben, de medische functies en de technische modaliteiten die er bij komen kijken, de identiteit en de kwaliteiten van de medische directeur.

De goedkeuring van het project wordt verleend na de in acht name van de kwaliteiten van de inrichting van de vestiging, de medische maatschappen die er opereren, het aantal vaste werknemers en hun kwalificaties evenals de technische normen die door het bestuur opgesteld zijn na kennisgeving van de Nationale Orde van Artsen.

Het openingsplan, de heropening of de exploitatie van een kliniek is ondergeschikt aan het bestuur met de vermelding dat de Nationale Orde van Artsen zich kan verzetten tegen de verschaffing van toestemming in de volgende gevallen:

- als de medische directeur, verantwoordelijk is voor de exploitatie van de kliniek geschorst is voor minimaal zes maanden wegens een disciplinair strafbaar feit;
- als het ontbreekt aan stabiele medische maatschappen en vast personeel, welke nodig zijn voor het normaal kunnen functioneren van de kliniek m.b.t. het beoogde doel van de kliniek.

Dit gaat ook op als er zich veranderingen voordoen die de functionele voorwaarden, de capaciteit van ontvangst of de verzorging in de kliniek aantasten, welke overeengekomen waren met het bestuur en waarvoor men toestemming heeft gekregen middels een bevestigingscertificaat.

Het bestuur kan protest aantekenen binnen 60 dagen gerekend vanaf de dag van kennisgeving, na waarschuwing of aanvraag van de regionale raad van de Orde van Artsen. De veranderingen moeten worden

weergegeven en men moet laten zien waarom zij de overeenkomst van de opening en het functioneren van de kliniek weerleggen.

De toestemmingsprocedure bij het openen van een kliniek

Elk project van opening, heropening of exploitatie van een kliniek of een gelijkwaardige stichting, wordt voorafgegaan door een goedkeuring van de Staten-Generaal na kennisgeving van de nationale raad van de Orde van Artsen en kennisgeving conform de minister van publieke gezondheidszorg.

Op deze manier dient de stichtende arts een aanvraag in bij de gouverneur van het ambtsgebied of de provincie waar tot opening, heropening of exploitatie van de kliniek besloten is.

Deze aanvraag moet de plaats van vestiging, de medische functies, de voorziene verdeelde capaciteit van ontvangst, en indien het geval het toelaat de identiteit en de kwaliteiten van de medische directeur aangeven, evenals een indicatie van het tijdsbestek van wanneer het project gerealiseerd zou moeten zijn.

De aanvraag wordt vervolgens doorgegeven aan de Staten-Generaal, met de volgende documenten in viervoud:

- de architectonische plattegronden: plattegrond van de ligging, kapitaalplan, uitvoeringsontwerp (schaal 1/50), het ontwerp van de vormgeving en voorgevels evenals elk architectonisch document dat meer inzicht geeft in het project;
- de uitvoeringsontwerpen van technisch apparatuur: elektriciteit, sanitaire voorzieningen, airconditioning en ventilatie, brandbescherming, medische vloeistoffen,

sterilisatie, keuken en washok (indien van toepassing), mortuarium, crematorium en eventueel een lift en goederenlift;

- de lijsten met materiaal in beheer, medisch-technische apparatuur, technische inboedel en instrumenten;
- de lijst met stabiele medische maatschappen, evenals het aantal en de kwalificaties van het vaste personeel;
- elke document gerelateerd aan de juridische vorm van de stichting in het project;
- de interne regelgeving van de stichting.

De definitieve toestemming voor opening, heropening of exploitatie van de kliniek of de gelijkwaardige stichting wordt afgegeven aan de stichtende arts door de Staten-Generaal.

De aanvraag naar definitieve toestemming wordt afgegeven bij de gouverneur van het ambtsgebied of de provincie waar de kliniek of stichting plaats wil nemen en de secretaris-generaal neemt het in behandeling.

Alle aanpassingen in de juridische vorm van de kliniek of in de samenstelling van de bestuursbevoegde artsen, evenals alle veranderingen in de voorwaarden van functioneren, de ontvangstcapaciteit van de stichting, moeten kenbaar gemaakt worden aan de Staten-Generaal en aan de regionale raad van de Orde van Artsen.

De verantwoordelijkheid van de medische directeur

De medische directeur van de kliniek is verantwoordelijke voor de organisatie en het goed functioneren van de dienstverlening.

Daarom is hij verplicht zich te verzekeren van een samenwerking met medische specialisten van wie hun aanwezigheid noodzakelijk is voor de kliniek om toegestaan te worden om het beoogde doel te kunnen bereiken. Hij moet er voor waken, dat de artsen die in zijn kliniek werken, bekend zijn met de wetten en regels die op hen van toepassing zijn.

De medische directeur van de kliniek wordt eveneens verplicht de lijst van artsen die werkzaam zijn in de kliniek bij de regionale raad af te geven. Deze lijst moet tevens opgehangen worden bij de ingang van de kliniek.

Een schorsing van 6 maanden dat opgelegd is aan de medisch directeur zal nadelige gevolgen hebben voor de exploitatie van een kliniek.

Het vervangen van artsen

Een arts kan zich enkel tijdelijk laten vervangen in zijn praktijk door een van zijn medebroeders, houder van een vervangingslicentie wat geldig is voor één jaar.

De vervangen arts moet de regionale raad van de nationale orde van artsen van dit feit op de hoogte stellen alvorens de vervanging plaatsvindt.

De aanvrager van de vervangingslicentie moet titeldrager zijn van doctor in medicijnen en ingeschreven staan in het register van de Nationale Orde van Artsen met de kwaliteit van arts werkzaam in de private sector.

Geneeskunde studenten die hun klinische examens hebben gehaald kunnen evenwel plaats vervangen, onder voorbehoud dat ze houders zijn van een vervangingslicentie.

De ambtelijke artsen kunnen in geval van vervanging te werk gaan op privé titel. Daarom is hen een vervangingslicentie afgegeven na kennisneming van de beslissing en in overeenstemming met hun administratieve vrijheid. De vervangingslicentie is slechts geldig voor de periode van de administratieve vrijheid.

De vervangingslicentie

De vervangingslicentie wordt verstrekt door de president van de regionale raad op het register waarin de aanvragende arts ingeschreven staat, met het zicht op de aanvraag van de geïnteresseerde en waaraan een gecertificeerde kopie is toegevoegd conform het origineel van het besluit om hem administratieve vrijheid te geven.

Indien de aanvrager een geneeskunde student is, wordt de vervangingslicentie afgegeven, met het oog op de geldigheidsverklaring van de klinische examens, door de president van de regionale raad in het grondgebied waar de geneeskunde faculteit gelegen is waarbij de student ingeschreven staat.

De vervangende arts moet dezelfde specialiteit meester zijn als de arts die vervangen wordt, een algemene chirurg kan enkel een algemene chirurg vervangen.

De geneeskunde studenten kunnen enkel algemene chirurgen vervangen.

De vervangingen van langer dan één maand moeten worden opgenomen in een contract dat overeenkomt met het contracttype opgesteld door de Nationale Orde van Artsen, wat voornamelijk de tweezijdige verplichtingen van de partijen preciseert.

Het contract moet door de bevoegde president van de raad afgetekend worden.

De vervangingsaanvragen door ambtelijke artsen worden overgedragen aan het bestuur waarvan zij afhankelijk zijn. Dit bestuur kan binnen een week (vanaf het moment van aanvraag) eisen dat er geen gehoor gegeven zal worden aan de aanvraag.

Indien een antwoord uitblijft in de hiervoor genoemde periode, mag het bestuur de aanvraag inwilligen.

Vervangingsduur

Een arts kan niet vervangen worden voor een tijdsbestek langer dan twee aaneensluitende jaren, behalve in geval van uitzonderlijke gevallen die toegestaan worden door de nationale raad van de nationale orde van artsen, voornamelijk in geval van gezondheidsredenen.

In geval van zware en onvoorziene omstandigheden, kan de arts toegewezen worden hem te vervangen voor een periode niet langer dan drie dagen, als de vervangende arts geen titeldrager is van de vervangingslicentie.

De vervangen arts moet de president van de regionale raad van de nationale orde van artsen hier onmiddellijk over informeren.

Medische specialisten

Alleen de artsen die ingeschreven staan bij het tableau van de Orde van Artsen kunnen zich voorzien van de titel medisch specialist.

De beslissing van de president van de regionale raad om de geïnteresseerde in te schrijven als specialist, moet bewerkstelligd worden binnen een tijdsbestek van twee maanden, gerekend vanaf de dag dat de aanvraag aangeboden is door de geïnteresseerde, bij de bevoegde regionale raad.

De aanvraag wordt, na instructie door het regionale bestuur, doorgegeven door de president van de raad aan de president van de nationale raad binnen een tijdsbestek van één maand. Ze wordt eveneens doorgegeven aan het betreffende overheidsorgaan.

De medische specialist kan enkel de handelingen uitvoeren die relevant zijn aan de aan hem toegekende specialiteit.

Procedure voor kwalificatieaanvraag

De kwalificatieaanvraag wordt gepresenteerd door de president van de nationale raad van de Nationale Orde van Artsen.

De commissie komt samen op oproep van de president en kan enkel uitspraak doen bij aanwezigheid van drie van zijn leden.

Ze neemt haar beslissingen bij meerderheid van stemmen. Zij maakt haar besluit kenbaar aan de president van de nationale raad, welke op zijn beurt de aanvrager informeert per aangetekende brief met bewijs van ontvangst, binnen dertig dagen volgend op de ontvangst van de aanvraag.

Elke arts die solliciteert naar een inschrijving in het register van de Nationale Orde van Artsen met de kwaliteit van medisch specialist, moet een aanvraag indienen bij het hoofdkantoor van de regionale raad van het grondgebied waarin hij opereert. Deze aanvraag wordt vergezeld door twee kopieën conform het origineel van:

- een diploma van medisch specialist, afgegeven door de Marokkaanse geneeskunde faculteit of een titel gelijkstaand aan voor genoemd diploma;

- een diploma van de medische specialiteit overeenkomend met een bepaalde discipline dat niet afgegeven wordt door Marokko, wat erkend wordt als kwalificatie voor de genoemde discipline, door de betreffende commissie of, indien het geval, door de hogere technische commissie voor kwalificatie.

Terwijl de aanvrager van de kwalificatie in afwachting is van het ontvangen van de diploma's, of als het diploma van de medische specialiteit niet verstrekt wordt door Marokko, spreekt de technische commissie de kwalificatie uit en bestudeert ze de voorwaarden en de titels die de aanvrager zich kan toe-eigenen. De kwalificatie zorgt ervoor dat de aanvrager zich kan inschrijven in het register van de orde als medisch specialist.

Met een tijdelijke titel en in afwachting van de afgifte van het diploma van medische specialiteit, moet de aanvraag voor inschrijving voor de functie van medische specialist vergezeld worden door het genomen besluit van de technische commissie of, indien het geval, door de hogere technische commissie voor kwalificatie.

De inschrijvingsbesluiten voor de kwaliteit van medisch specialist worden kenbaar gemaakt aan het Ministerie van Volksgezondheid en aan het Ministerie van Werkgelegenheid, indien het gaat over een kwalificatie in geneeskundig werk, evenals aan de Staten-Generaal als het gaat over een kwalificatie van een buitenlandse arts aan wie het werken op privé titel toegestaan is. De besluiten worden eveneens kenbaar gemaakt aan de gouverneur van het betreffende ambtsgebied of de provincie.

Beroepscommissie voor kwalificatie

Deze commissie is ingesteld om de aanvragen naar kwalificatie te onderzoeken die verworpen zijn door de technische commissies.

De commissie van Beroep wordt aangehaald door de aanvrager nadat de president van de nationale raad het verwerp van zijn aanvraag kenbaar heeft gemaakt.

De aanvraag voor de herziening van de kwalificatie moet worden gepresenteerd binnen een tijdsbestek van maximaal zestig dagen, gerekend vanaf de dag van kennisgeving van het besluit van de technische commissie met bewijs van ontvangst.

De commissie van Beroep doet binnen zestig dagen uitspraak, zestig dagen gerekend vanaf de dag dat de aanvraag aangeboden werd. Ze maakt haar beslissing kenbaar aan de president van de nationale raad die op zijn beurt de aanvrager informeert d.m.v. een aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Uitoefenen van geneeskunde in de gemeenschap

Om de benodigde middelen bijeen te krijgen voor het kunnen uitoefenen van hun vak, kunnen artsen een maatschap of een vennootschap opzetten.

In enkele gevallen kunnen de contracten of overeenkomsten voor de noodzakelijke middelen die de arts nodig heeft om zijn beroep uit te kunnen oefenen, niet de vorm van een B.V. krijgen volgens de wet voor commerciële vennootschappen.

De contracten of overeenkomsten moeten deel uitmaken van een geschrift dat overeenkomt met de wetten voor het uitoefenen voor een medisch beroep en met de Code voor Beroepsethiek.

De clausules voor de contracten of de overeenkomsten moeten in het bijzonder de professionele onafhankelijkheid van de arts garanderen, de vrije keus van de patiënt en het beroepsgeheim.

Deze contracten of overeenkomsten zijn alleen geldig indien ze voorzien zijn van goedkeuring door de president van de nationale raad van de Nationale Orde van Artsen.

De contractuele uitvoering van geneeskunde

De contracten of overeenkomsten die de arts aan een publiek rechtstelsel verbindt of met het privé recht, mogen geen enkele beperkende bepaling hebben in de plichten of de beroepsmatige onafhankelijkheid van de arts.

De uitvoering van geneeskundige arbeid

Het uitvoeren van geneeskundige arbeid moet deel uit maken van een contract dat gesloten is door de arts en de desbetreffende onderneming.

De geldigheid van dit contract ten opzichte van de wetgeving van het werk is ondergeschikt aan de goedkeuring door de president van de regionale raad.

Opmerking: *De ambtelijke artsen is toegestaan contractueel geneeskundige arbeid te verrichten.*

Koppelingsverbod van beroepen

De gelijkstaande uitvoeringen van medische beroepen, die van een tandarts, apotheker of drogist of van elke ander vrij beroep, is verboden zelfs als de persoon in bezit van de titels of diploma's is, die toegekend zijn aan het recht van uitoefenen van deze beroepen.

Het uitoefenen van het beroep van arts in een apothekers kantoor of van een drogisterij of in dit soort gebieden is verboden.

Elke overeenkomst van waaruit een arts winst zou kunnen trekken, bij het uitoefenen van zijn beroep, zoals de verkoop van bepaalde medicijnen die geleverd worden door een farmaceut, is nietig.

De artsen kunnen enkel op hun naambord, dat bij de ingang van hun praktijk hangt, hun achternaam, voornamen, beroep, specialiteit en universitaire titels vermelden naar de vormgeving en vaste aanwijzingen die opgesteld zijn door de Nationale Orde van Artsen

Apotheker en drogisterij

Geen enkele apotheker mag meer dan één kantoor en apotheek hebben. Hij moet de enige eigenaar zijn en degene zijn die haar bestuurt.

Procedure voor het openen van een apotheek

Behalve de inschrijving bij de Orde van Apothekers, moet de apotheker die een kantoor wil openen een dossier afgeven bij de lokale autoriteit die het vervolgens doorstuurt naar de Staten-Generaal.

Dit dossier moet de volgende documenten bevatten:

- huurcontract of contract van aankoop van de locatie;
- architectonisch ontwerp van de vestiging voorzien van handtekeningen van de bijbehorende autoriteiten;
- verklaring van het gemeentelijke bureau voor de hygiëne;
- statuut van de vestiging;
- lijst van de vennoten en het aantal aandelen per vennoot;
- lijst van de leden van de bestuursraad die de apotheker verantwoordelijk achten en eventueel de apothekersassistent(en) van de vestiging;
- personeelslijst.

Tandartsen

Om het vak van tandarts uit te kunnen oefenen, moet men een dossier afgeven bij de lokale autoriteit welke het op haar beurt weer doorgeeft aan de Staten-Generaal.

Dit dossier moet de volgende documenten bevatten:

- twee handgeschreven aanvragen, met daarin weergegeven een verklaring van de intentie zich te willen vestigen in een bepaalde plaats;
- vier gecertificeerde fotokopieën van het diploma, conform het origineel;
- vier uittreksels uit het geboorteregister;
- vier uittreksels van het strafregister;
- vier certificaten van de nationaliteit;
- vier fotokopieën van het paspoort;
- vier gecertificeerde fotokopieën conform het origineel van de

verklaring de dienstplicht te hebben
vervuld;

Dit dossier wordt vervolgens doorgegeven door de lokale autoriteit binnen een tijdsbestek van twee weken aan de Staten-Generaal die het vervolgens voorlegt bij de Minister van Gezondheidszorg en de hogere raad van de Nationale Orde van Tandartsen.

Als de antwoorden eenmaal ontvangen zijn, geeft de Staten-Generaal toestemming middels de toestemming aan de achterkant van het diploma te schrijven. Dit laatste moet worden gepresenteerd voor registratie bij de griffier van het tribunaal van de eerste instantie en voor toestemming van de lokale autoriteit.

Bovendien wordt de tandarts verplicht gesteld zich in te schrijven bij de Nationale Orde van Tandartsen. Zodoende, moet hij een formulier invullen waarbij hij de volgende stukken moet bijvoegen:

- een kopie van de uitvoeringstoestemming;
- 2 voorbeelden van de schikking;
- 3 pasfoto's;
- de regelgeving van de jaarlijkse bijdrage;
- een geschreven bevestiging van het kennen van en het gedragen naar de code van beroepsethiek, die onder ede en in geschrift gerespecteerd zal worden.

De vroedvrouwen

De vroedvrouwen mogen alleen maar bevallingen doen, behalve in het geval van overmacht. Ze mag geen enkele medische operatie verrichten zonder assistentie van een arts, noch medicijnen voorschrijven, uitgezonderd die medicijnen die toegestaan worden door het bestuur.

De vroedvrouwen kunnen echter wel vaccinaties en revaccinaties toedienen tegen de pokken.

Elke vroedvrouw die thuis verpleegde bewoners ontvangt is verplicht bekendmaking in te dienen bij de gemeentelijke of lokale autoriteit, die de locaties voor het ontvangen van patiënten zal inspecteren. Als er geconstateerd wordt dat de inrichting en het huishouden totaal niet passen binnen de hygiënische voorwaarden, kan haar verboden worden verpleegde bewoners te ontvangen. Inspectie zal minimaal een keer per jaar plaatsvinden.

De opticien

Het uitoefenen van het beroep van opticien in de detailhandel vereist het bezit van een titel of diploma van de staat dat het recht geeft dit beroep uit te oefenen.

Binnen de commerciële vestigingen is het hoofddoel optiek en brillen verkopen. Het is niet mogelijk de filialen, de rayons optiek, brillenverkoop en winkels te laten leiden, door één persoon die aan alle voornoemde voorwaarden voldoet voor het oefenen van het beroep van opticien.

Zodoende moet de geïnteresseerde bij de lokale controlerende autoriteit een verklaring sturen met daarin vermeld de intentie zich te gaan vestigen in een bepaalde plaats. Verder moet de geïnteresseerde bij het hoofdkantoor van deze autoriteit zijn diploma afgeven vergezeld met een uittreksel van het strafregister of een officieel document daarvoor in de plaats evenals een document dat zijn nationaliteit aangeeft.

Het dossier wordt doorgegeven aan de Staten-Generaal, welke na gaat of er aan de bijbehorende voorwaarden en moraliteiten wordt voldaan. Vervolgens zal hij kennis nemen van de gewenste diensten, in geval van noodzaak zal hij de gelijkwaardigheid van het gepresenteerde diploma garanderen.

De toestemming tot uitvoering is geldig voor de plaats waarvoor ze is aangevraagd en waar de aanvrager gevestigd is. Elke verandering in vestiging is ondergeschikt aan een nieuwe goedkeuring.

De opticiens die binnen twee jaar zich opnieuw wensen bezig te houden met het uitoefenen van hun beroep, moeten dezelfde formaliteiten voor goedkeuring ondergaan.

Laboratoria voor medisch onderzoek

Onder medisch onderzoek wordt verstaan, het onderzoek dat gedaan wordt in laboratoria ten dienste van het verlichten van medische diagnose, de behandeling of de voorkoming van menselijke ziektes.

Ze kunnen enkel uitgevoerd worden op voorschrift van een dokter in medicijnen, behalve als het periodieke onderzoeken betreft die in beginsel door een arts voorgeschreven worden.

De mogelijkheid om een dergelijk laboratorium te openen, te leiden en te exploiteren is niet eenvoudig.

Om toegestaan te worden een laboratorium voor medische onderzoeken te openen, te exploiteren en te leiden moet voldaan worden aan de volgende voorwaarden:

1. men moet arts zijn, farmaceut of dierenarts of specialist in medische biologie;
2. men moet toestemming hebben gekregen onder dezelfde voorwaarden als die voor het uitoefenen van het vak van arts, apotheker of dierenarts.

De laboratoria die patholooganatomische onderzoeken willen doen, moeten beschikken over permanente

diensten, hetzij van een doctor in geneeskunde, hetzij van een apotheker of een doctor in diergeneeskunde of een titeldrager van een universitair certificaat van de speciale patholoog-anatomische studies.

Niet onderworpen aan deze voorafgaande toestemming zijn:

- Kantoorapothekers die werkzaam mogen zijn in Marokko, die geen laboratorium voor medische analyses bezitten en in hun kantoren analyses doen met een klinische oriëntatie waarvan de lijst is vastgesteld door het Ministerie van Volksgezondheid;
- de artsen die bevoegd zijn te werken in Marokko en zelf analyses te doen met klinische oriëntatie met als doel hun eigen diagnoses te kunnen verhelderen.

Elk laboratorium voor medisch onderzoek moet:

1. toebehoren aan een bevoegde persoon en deze moet de enige eigenaar zijn en het persoonlijk besturen;
2. een onderneming zijn bestaande uit fysieke personen die voldoen aan de voorwaarden voor het uit kunnen voeren van het beroep.

In dit laatste geval zal toestemming voor opening, exploitatie en de besturing van het laboratorium gegeven worden, met name aan alle praktiserende leden van de onderneming, de besturing zal gegarandeerd worden door een van de leden, wiens naam vermeld zal worden op de goedkeuring.

Echter, een ieder van de bevoegde persoon, zowel alleen of als onderneming, mag bij het exploiteren en leiden van een laboratorium voor medisch onderzoek geen enkel ander beroep uitoefenen. De directeur van het laboratorium moet hierop persoonlijk en permanent toezien.

Het laboratorium moet gesloten worden in geval van uitblijven of verhindering van de bevoegdheid tenzij het geen bevoegdheid heeft gekregen om zich te laten vervangen door een andere bevoegde persoon. De totale duur van vervanging mag niet langer zijn dan één jaar.

Indien een laboratorium gekoppeld moet worden aan een apothekerskantoor, waarvan de houder reeds bevoegd verklaard is om het beroep uit te oefenen, dan moet de plaatsing van het laboratorium gevestigd worden in de aangrenzende plaatsen.

Nieuwe inschrijving van het diploma bij de griffie van het tribunaal van de eerste instantie van het rechtsgebied en een nieuw visum van de lokale autoriteit zijn echter niet noodzakelijk.

De bevoegde klinieken, gezondheidsinrichtingen of centra voor zware behandelingen kunnen zich toevoegen aan een laboratorium voor medisch onderzoek waarvan de directie verzekerd moet zijn, in dit geval, van hetzij een arts of een biologische farmaceut hetzij een dierenarts.

Alle verslagen van medische onderzoeken die gedaan worden in een laboratorium moeten de handtekening bevatten van de praktiserende directeur van dat laboratorium.

Het is verboden andere mensen dan degene die er werkelijk recht op hebben gebruik te laten maken van gedane onderzoeken die gedaan zijn in een laboratorium.

Elke vorm van publiciteit is verboden in de laboratoria voor medische onderzoeken, met uitzondering van de wetenschappelijke verspreiding naar het medische en farmaceutische instelling.

Opstartingsprocedures voor een medisch onderzoekslaboratorium

De aanvraag voor de opening op eigen naam van een laboratorium voor medische onderzoeken, moet ingediend worden bij de lokale autoriteit.

Deze aanvraag moet vergezeld worden door de volgende documenten:

- titel, diploma of certificaten;
- kwalificatiebesluit in medische biologie voor artsen;
- diploma's of certificaten in medische biologie voor farmaceutica;
- huurcontract of aankoopbewijs van de locatie;
- architectonisch ontwerp van het laboratorium, voorzien van handtekeningen van de autoriteiten;
- lijst van apparatuur en materieel;
- personeelslijst;
- bevestiging van het gemeentelijke bureau voor hygiëne.

De lokale autoriteit geeft het dossier door aan de Staten-Generaal, welke het op zijn beurt voorlegt aan het Ministerie van Volksgezondheid.

Na dit alles wordt de toestemming afgegeven door de Staten-Generaal en vermeld op de achterkant van het diploma. Het diploma wordt gepresenteerd aan de griffie van het tribunaal van de eerste instantie en voor het verkrijgen van een visum van de lokale autoriteit.

Het uitoefenen van veterinaire geneeskunde en chirurgie

Toestemming voor het uitoefenen op eigen naam van veterinaire geneeskunde en chirurgie, evenals veterinaire farmacie, wordt afgegeven door de Staten-Generaal, na kennisgeving aan het Ministerie van Landbouw.

Zodoende moet de geïnteresseerde een verklaring indienen bij de lokale administratieve autoriteit van de plaats waar hij zich wil gaan vestigen. De verklaring moet samen met de volgende bewijsstukken ingeleverd worden:

- een gecertificeerde kopie van het diploma van dierenarts, of als deze geen houder is van dit diploma, een bevestiging van het Ministerie van Landbouw met een handtekening van het Ministerie van administratieve zaken welke bevestigt dat de betreffende persoon voldoet aan de voorwaarde voor het uitoefenen van dierenarts;
- Een uittreksel van het strafregister of een document daarvoor in de plaats;
- Een nationaliteitscertificaat;
- Een certificaat voor de rang van civiele of militaire diensten.

Het dossier moet worden doorgegeven door de lokale autoriteit, binnen twee weken na inlevering van het verzoek, aan de Staten-Generaal.

De toestemming voor het uit kunnen oefenen van veterinaire geneeskunde en chirurgie is binnen heel het koninkrijk geldig. De toestemming wordt geschreven op het diploma of op het getuigschrift.

Elke verandering van verblijfsadres van de bevoegde dierenarts moet binnen twee weken worden door

gegeven aan de Staten-Generaal en aan het Ministerie van Landbouw.

De vestigingen voor medische producten voor veterinair gebruik

De voorafgaande toestemming met het oog op de fabricatie, de voorbereiding, de verkoop in grote hoeveelheden of de distributie van grote hoeveelheden van de medicamenten voor veterinair gebruik, wordt afgegeven door de Staten-Generaal na kennisgeving aan het Ministerie van Landbouw en het Ministerie van Gezondheidszorg.

Zo moet de dierenarts of de farmaceut die verantwoordelijk is voor de vestiging een aanvraag indienen bij de Staten-Generaal wat precies aangeeft:

- a) zijn voor- en achternaam;
- b) het adres van de vestiging en als hier sprake van is, de zetel van de maatschappij en bijlagen;
- c) de aard van de activiteiten van de vestiging.

De aanvraag wordt samengevoegd met een dossier met daarin:

- a) een gecertificeerde kopie conform het origineel van de veterinaire farmaceut of arts, of een bestuurlijk getuigschrift;
- b) alle stukken die weergeven dat de dierenarts, de farmaceut of de maatschap eigenaar of huurder is van de lokalen en het benodigde materieel ten behoeve van het kunnen functioneren van de vestiging;
- c) een ontwerp dat de lokalen aangeeft en alle bijbehorende uitleg over hun werking;
- d) de statuten en alle andere stukken die weergeven dat de maatschap legaal is opgericht.

Elke tussenkomende verandering in de huisvesting of implantatie van de vestiging of binnen zijn algemene directie is onderworpen aan volledige goedkeuring van de Staten-Generaal.

Het aantal veterinaire artsen of farmaceutica waarvan de vestiging de samenloop moet garanderen wordt, rekening houdend met het belang van de aard van zijn bezigheid, als volgt vastgesteld:

1. Voor de vestigingen die belast zijn met de fabricatie, de voorwaarden en eventueel de verdeling van medicamenten:

- één veterinaire arts of farmaceut op vijftien tot dertig arbeiders of werknemers;
- één supplementaire veterinaire arts of farmaceut op dertig arbeiders of werknemers die farmaceutische activiteiten bewerkstelligen.

2. Voor de vestigingen die belast zijn met de in ontvangstneming en verdeling van de voorverpakte medicamenten:

- één veterinaire arts of farmaceut op vijftig tot honderd arbeiders of werknemers die farmaceutische activiteiten bewerkstelligen;
- één supplementaire veterinaire arts of farmaceut op vijftig arbeiders of werknemers die farmaceutische activiteiten bewerkstelligen.

3. Bij de volgende ondernemingsvormen moeten de volgende personen dierenartsen of veterinaire farmaceutica zijn:

- in de N.V.'s, de president en de helft plus één van de leden van de administratieve raad;

- in de maatschappen met beperkte verantwoordelijkheid en commanditaire vennootschappen, alle beheerders;
- in andere bedrijfsvormen, alle vennoten.

Geen enkel veterinair medicijn mag verkocht worden als het geen voorafgaande toestemming met een bijgesloten verordening heeft gekregen van het Ministerie van Landbouw en het Ministerie van Volksgezondheid.

Dit besluit wordt niet genomen totdat de fabrikant het volgende bewezen heeft:

1. de onschadelijkheid van het product onder de normale gebruiksvoorwaarden, zijn therapeutische uitwerking, en de afloop van de wachttijd en het daaruit voortvloeiende kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek;
2. het bezitten van een effectieve vervaardigingmethode en de controleprocedures om de kwaliteit van het product te kunnen garanderen bij seriefabricage.

Onder wachttijd moet men verstaan, het tijdsbestek voor het observeren tussen de toediening van het medicament aan het dier onder de normale gebruiksvoorwaarden en het gebruik van etenswaren die aan het dier ontleend worden, om te kunnen garanderen dat deze etenswaren geen overblijfselen bevatten die een gevaar kunnen vormen voor de gezondheid van de consument.

Bezit en aflevering van medicamenten bij fokkersgroepen

De veterinaire medicamenten, die de fokkersgroepen mogen bezitten en afleveren bij hun leden, moeten passen in het sanitaire programma voor het fokken.

Ze zijn gekozen op basis van: hun gebruiksveiligheid onder de normale gebruiksomstandigheden en voornamelijk op hun giftigheid, zowel acute als op de lange termijn, de leeftijd van de dieren en het moment waarop de medicijnen normaal toegediend worden, de leeftijd waarop de dieren geslacht moeten worden of in productie genomen moeten worden, de opeisbare wachttijd, de invloed van de medicijnen op de natuur en dan met name de weerstandsrisico's die door micro-organismen opgebouwd wordt.